

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Q. Horatii || Flacci Sermo-||nvm, sev Satyra-||rvm, sev
Eclogarvm libri || duo: Epistolarum li-||bri totidem.**

Horatius Flaccus, Quintus

Francofurti ad Moenum, 1577

Widmungsbrief

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-306)

3

Dionys. Lambinus Monstroliensis Francisco
TURNONIO SAPIENTISS. ET CLA-
RISS. VIRO, CARDINALIVM ECCLE-
siæ Romanæ primario.

S. D.

VM fortunati mihi videntur ij fuisse, Franciscæ Turnoni, qui cōfecto sine
offensioe suæ vitæ cursu, ad extremā ætatē peruenerūt, eamq; tranquillè,
placidè que traduxerunt: tūm longè beatissimos illos fuisse iudico, qui to-
to ferè ætatis spatio magnis in rebus domi forisque gerendis decurso, non
modò lenem, & quietam, verū etiam honoratam, & gloriosam adepti
sunt senectutem. In quibus te, si quem alium, his temporibus, & meritò
possumus numerare, & principem locum iure videmus obtinere. Nam, vt
ceteros honores, qui tibi & in tua senectute, & in superiore ætate habiti
sunt, omittam, atque ad ea, quæ his temporibus propiora, & coniunctiora
sunt, veniam, quis fuit nuper tuus in Galliam ex Italia reditus? Quæ Aure-
liani (qua in vrbe trium totius regni ordinum cōuentus habebatur) à prin-
cipibus, & nobilibus facta tibi gratulatio est? qui plausus? quæ ex tuo ad-
uentu perceptæ lætitiæ significatio? quo te vultu Rex Franciscus II. pau-
cis antequàm diem suum obiret, diebus: quo Catharina Medicæ, mater eius, excepit? qui complexus? quæ
lacrymæ partim gaudio, partim eorum, quæ in Gallia, te absente, acciderant, recordatione profusæ fuerunt?
Lætebantur omnes scilicet, eum difficilibus, & turbulentis reip. temporibus saluum, & incolumem longo
interuallo patriæ esse redditum, qui non vinculis, non terrore, non pœna, non cruciatu, sed ratione, consilio,
prudencia, sapientia ciuileis discordias sedare, belli intestini incendium restinguere, dissensionibus de reli-
gione modum, finemque cōstituere posset. Meminerant, te cū semper aliàs pacis suasorem, auctoremque
fuisse, neque vñquam, nisi necessariò tua sententia bellum comprobasse: tum anno cIo Io LVI. & Errico Re-
gi, datis ad eum Roma litteris, inducias cum Philippo Hispaniarum Rege factas gratulatum esse, & Pontifici
Max. Paulo IIII. coram dissuasisse, ne bellum pactis inter Erricum, & Philippum induciis repressum, ac so-
pitem exciraret, aut redintegraret. Memoria tenebant, te eundem, cū Pontificem Max. in belli studiū in-
cumbere videres, instigante præsertim fratris eius filio Cardinali Caraffa, cui Deus immortalis dignum fla-
gitiosa vita, sceleratisque factis exitum dedit, Regi per litteras suauisse, vt in sententia maneret, pactaque & si
bi honestissima, & populo suo vtilissima sanctissimè, religiosissimèque obseruaret: sua quidem omnia Ponti-
fici Max. bellum Colonis inferre meditati, pro sua dignitate, ac maiestate polliceretur, laborantique sedu-
lò subueniret: eum tamen precibus omnibus obsecraret, ne bellum renouando, spem pacis pæne explora-
tam turbaret, atque è manibus quodammodo extorqueret. Quòd si ille de belli gerendi sententia neque dif-
ficultate deterreri, neque precibus demoueri posset, ita rex illum pecunia, virisque iuuaret, vt neque eum de-
sertum esse pateretur, neque induciarum pactum infirmaret. Hæc tua fuit de bello illo Romanis calamitoso,
nobis propè funesto sententia: hoc consilium: hoc iudicium. In quo si tibi obtemperatum esset: & si vel Pon-
tifex Max. de summo iure aliquid remittens, Colonas (à quibus læsum esse querebatur) leniore pœna co-
ercere in animum induxisset: vel Erricus Pontificis Max. iusto illi quidem fortasse, sed tamè immoderato do-
lori paullo restrictius indulxisset: non tot oppida Latium flamma, ferroque vastari vidisset: non tot menses
Roma obsidionè miserrimam pertulisset: non tot fortissimi viri partim in oppidorū oppugnationibus: par-
tim in præliis, partim fame, frigore, morbo interiissent: non tot in Gallia clades essent acceptæ: non tot agri
depopulati: non tot vrbes captæ: non tot templa direpta: non tot populi è suis sedibus, & focis auitis exturba-
ti. Itaque, qui consilium tuum, rebus integris, non fuerant secuti, ij serò iam, & malo demum accepto, te plus
vidisse, se spe fallaci ductos esse cognouerunt. Tu autem, cū passim bellicum caneretur, passim dilectu ha-
bito milites conscriberentur, neque iam (vt inquit ille) audiret currus habenas, tempestatem futuram multo
antè prospiciens, voluntate, & concessu ipsius Pontificis Max. cuius apud te grauissima semper, & sanctissi-
ma fuit auctoritas, quamuis multa eius instituta, actaque non admodum tibi (vt credibile est) probarentur,
ex vrbe discessisti: triennium, & eo amplius Roma afuisti: menses circiter quindecim in Vmbria: sex Venetiis:
in oppido Corneliano annum commoratus es. Inde lōgo itinere valetudinis causa suscepto, ad aquas Lucen-
seis de medicorum sententia profectus es. Vbi cū de Pontificis Max. obitu multorum litteris certior fa-
ctus esses, tibi que instarent non solūm tui, verū etiam alieni, & tamen tui amantiissimi, vt Romam ad co-
mitia Pontificia maritenderes, (nam te terra iter facere aduersa tua valetudo prohibebat) vix tādē per-
uicerunt. Ita Romam nauigasti non spe pōtificatus adipiscendi ductus: quē sperauisti numquam, ac ne opta-
uisti quidem: sed ecclesiæ Ro. laborantis iuuandæ studio incensus. In comitium Cardinalium a. d. quintum
idus septembr. expectatus introisti. Vbi cū studiis partium rem eò loci adductam esse animaduertisses, vt
comitia in multos menses tractum iri facillè appareret: quæ tua fuit & priuatim cum tuis, & palàm in Cardi-
nalianum conuentu oratio? cū ecclesiæ Ro. statum deplorares, cū vniuersum pontificum, & sacerdotum

4
ordinem infamia, inuidiâque flagrare ostenderes, cum tuos collegas hortareris, vt sublatis discordiis, concordiaque constituta, vnum aliquem ex toto collegio deligerent virtute, consilio, prudentia, sanctimonia, integritate, vitæ antè actæ existimatione præstantem, qui tantam personam, tantamque dignitatem sustinere, qui ecclesiam Ro. propemodum oppressam, atque afflictam excitare, qui religionem Christianam tetris opinionum pestibus affectam ex litterarum sacrarum præscripto sanare posset! Quid? illudne omnibus notissimum silentio præterire debeo, quòd, cum etiam ij, qui aduersariorum partium studiis erant implicati, atque irretiti, te suffragio suo Pontificem Max. cuperent declarare, ij ipsi, qui se omnia tua causa & velle, & debere dicebant, atque ad eò præ se ferebant, tibi defuerunt? tibi aduersati sunt? tibi, ne, ad quem locum te tuæ præstantissimæ virtutes, maximæque, & plurima in ecclesiam Ro. merita secunda omnium voluntate prouehabant, in eum locum cunctis Cardinalium suffragiis sublatus ascenderes, obstiterunt? Quod cum comperisses, tantum abest, vt eorum animi egestatem (grauiore enim verbo vti non libet) iniquiore animo tuleris, vt multo accuratius, quàm antea, tuos collegas ad concordiam cohortatus sis, orauerisque vt de te iam cogitare desinerent, alium viderent, ad alium tanto gradu digniorem sese totos vno consensu conuerterent. Itaque cum in eo comitio non pauci illi quidem essent pro illius ordinis splendore, atque amplitudine, eo loco dignissimi, sed non omnibus propter studium partium æquè probati: te suatore, atque ad eò auctore vir eximia virtute, doctrina, morum integritate, vitæ religione ornatissimus Pius I I I. omnibus omnium Cardinaliũ suffragiis Pontifex Max. declaratus est. Cui quid ego nunc dicam quàm carus sis? quanti te ille, & Romæ præsentem fecerit: & nunc absentem faciat? neque id immeritò. Non enim audierat solum, id quod omnium sermone celebratum, omniumque testimonio comprobatum, & confirmatum est, te singulari sapientia, animi magnitudine, grauitate, constantia, iustitia, integritate præditum esse, sed quotidie in priuatis, publicis, de religione, de ecclesiæ Romanæ statu negotiis experiebatur tuam & in consilio dando fidem, & in sententia dicenda prudentiam, sapientiamque singularem. Neque verò ille vniquam adduci potuisset, vt te à sese dimitteret, nisi tristibus, iisque crebris è Gallia allatis ad se de religione litteris, ac nuntiis commotus, cum cuperet florentissimo, potentissimòque regno, pro suo paterno in omneis Christianos amore, cõsulere, te vnũ ad eas partes aptissimum esse iudicasset, cum præsertim Rex ipse Franciscus I I. & mater, consiliariique Regis te quotidianis litteris à se flagitaret, eamque ob causam triremes quattuor in portũ Ostiensem partim ventis prouectæ, partim remis appullæ essent: quarum erant duæ regiæ è portu Malsiliensi profectæ: reliquarum duarum altera à Cosmo Florentiæ Regulo, altera à ciuitate Genuensi rogatu regis erat missa. Ita te Pontifex Max. Pius I I I. à se discedere, atque in Galliam reuerti passus est, vt hominem sibi carissimum, nò libenter: vt ad sedandas discordias, ecclesiæque Ro. auctoritatem sartam tectam conseruandam accommodatissimum, non inuitus. Redeo igitur nunc ad id, quod initio proposueram, te verè fortunatum, ac beatum esse, Franciscæ Turnoni, quem ea cõdicione, eoque fato natum esse videmus, vt omneis vitæ tuæ partes ad rempub. iuuandam, atque ad benè de hominibus merendum contulisse videaris. Ille enim demum verus est honos, qui virtuti spectatæ, & cognitæ tribuitur: verè ille honoratus est, qui omni opera, consilio, labore, studio suo, cõmunibus hominum vtilitatibus seruit. Laboriosum vitæ genus, fateor, sed magnus inest in tali labore fructus, magnum præmium, magna merces: quàm, per deos immortales, noli contemnere. Non enim si fatam magnam gloriam vita superiore peperisti, eaque contentus es, iccirco te cõuenit patriæ in eius dubiis, atque aduersis temporibus deesse, labori tuo parcere, otio consulere. Quanquã cui hæc dico? nempe ei viro, qui præclarum sibi ducat, de hominum genere bene merendo, patriæque consulendo, non modò grauisimos labores suscipere, ac perferre, verùm etiam vitam, si opus sit, profundere. Sed de his nimis multa, tibi præsertim, homini occupato, & fortasse grauisimis de rep. curis, & cogitationibus fatigato. Interea per opportunè, nisi fallor, Qu. Horatij Flacci à nobis, vt scis, magno labore nostro, multisque vigiliis explicati, & commentariis illustrati, atque ex auctoritate decem codicum antiquorum quàm plurimis locis emendati, Satyrarum lib. duos totidemque epistolarum ad te defero, vt, quo scriptore plurimum semper in otio tuo (si quando vniquam otius fuisti) delectatus es, eius lectione maiorum rerum cura defessus aliquantum acquiescas, atque ita hac honestissima animi remissione recentior quodammodo factus ad munus tuum administrandum reuertare. Vale. Lugduni.

Idib. Aprilibus anno cIo. Io. LXXI.